

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 11.3.2008
COM(2008) 134 τελικό

2008/0055 (COD)

Πρόταση

ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Για την τροποποίηση της οδηγίας 2005/35/ΕΚ σχετικά με τη ρύπανση από τα πλοία και τη θέσπιση κυρώσεων για παραβάσεις

(υποβληθείσα από την Επιτροπή)

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

1. ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αιτιολόγηση και στόχοι της πρότασης

Ανησυχώντας για τις υπερβολικά συχνές, παράνομες «λειτουργικές» απορρίψεις ρυπογόνων ουσιών από τα πλοία στη θάλασσα και μετά από τις μεγάλες πετρελαιοκηλίδες που προκλήθηκαν τυχαία, η Επιτροπή υπέβαλε το 2003 πρόταση οδηγίας, βάσει του άρθρου 80 παράγραφος 2 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, «σχετικά με τη ρύπανση από τα πλοία και τη θέσπιση κυρώσεων για παραβάσεις» καθώς και πρόταση για απόφαση πλαίσιο, βάσει των άρθρων 29, 31 και 34 παράγραφος 2 στοιχείο β) της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, «για την ενίσχυση του ποινικού πλαισίου καταστολής της ρύπανσης από πλοία». Η πρόταση οδηγίας προέβλεπε ότι η ρύπανση που προέρχεται από τα πλοία πρέπει να θεωρείται ποινικό αδίκημα, υποκείμενο σε ποινικές κυρώσεις. Η πρόταση για απόφαση πλαίσιο αποσκοπούσε κυρίως στη σύγκλιση του επιπέδου των ποινικών κυρώσεων.

Με αυτά τα δύο μέτρα, η Επιτροπή πρότεινε οι διατάξεις για το χαρακτήρα (ποινικό) και το είδος (στέρηση ελευθερίας ή επιβολή χρηματικού προστίμου) των κυρώσεων να υπαχθούν στο κοινοτικό μέσο και οι διατάξεις για το επίπεδο των ποινικών κυρώσεων στο διακυβερνητικό μέσο. Κατά την εποχή που διεξάγονταν οι διαπραγματεύσεις για τις προτάσεις, η υπαγωγή των θεμάτων ποινικού δικαίου στον πρώτο ή στον τρίτο πυλώνα αποτελούσε αντικείμενο διαφωνίας μεταξύ των ευρωπαϊκών οργάνων. Τα δύο μέσα θεσπίστηκαν τελικά το 2005, βάσει του ακόλουθου σκεπτικού:

Η οδηγία 2005/35/ΕΚ σχετικά με τη ρύπανση από τα πλοία και τη θέσπιση κυρώσεων για παραβάσεις περιλαμβάνει ακριβή ορισμό των παραβάσεων καθώς και τον κανόνα ότι «επισύρουν αποτελεσματικές, σύμφωνες με την αρχή της αναλογικότητας και αποτρεπτικές κυρώσεις, στις οποίες είναι δυνατόν να περιλαμβάνονται ποινικές ή διοικητικές κυρώσεις». Οι διατάξεις για το χαρακτήρα, το είδος ή το επίπεδο των ποινικών κυρώσεων περιλαμβάνονται στην απόφαση πλαίσιο 2005/667/ΔΕΥ.

Κατόπιν της απόφασης της 13^{ης} Σεπτεμβρίου 2005 (υπόθεση C-176/03) στην οποία το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο (ΕΔ) αποφάνθηκε ότι, υπό ορισμένους όρους, ο κοινοτικός νομοθέτης μπορούσε να λαμβάνει μέτρα που αφορούν το ποινικό δίκαιο, η Επιτροπή αποφάσισε να ασκήσει προσφυγή για ακύρωση της απόφασης πλαίσιο 2005/667/ΔΕΥ, λαμβάνοντας υπόψη ότι η απόφαση πλαίσιο είχε θεσπιστεί σε εσφαλμένη νομική βάση (υπόθεση C-440/05).

Στις 23 Οκτωβρίου 2007, το ΕΔ ακύρωσε την απόφαση πλαίσιο, δηλώνοντας ότι τα άρθρα της για τον ορισμό του ποινικού αδικήματος και του χαρακτήρα των κυρώσεων (άρθρα 2, 3 και 5) έπρεπε να είχαν θεσπιστεί βάσει του άρθρου 80 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ και ότι, ως εκ τούτου, η απόφαση πλαίσιο παραβίαζε το άρθρο 47 της συνθήκης ΕΕ σφετεριζόμενη τις αρμοδιότητες της Κοινότητας.

Μετά την ακύρωση της απόφασης πλαίσιο από το ΕΔ, στις 23 Οκτωβρίου 2007, το νομικό κενό που δημιουργήθηκε, όσον αφορά την εναρμονισμένη προσέγγιση σχετικά με τις δυνατές κυρώσεις που προορίζονται για την καταπολέμηση της θαλάσσιας ρύπανσης, πρέπει να συμπληρωθεί με διατάξεις που θεσπίζονται δυνάμει της ορθής νομικής βάσης, συγκεκριμένα, του άρθρου 80 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ.

Στόχος της εισαγωγής ενός συστήματος κυρώσεων είναι να αντιμετωπιστούν οι σπάνιες περιπτώσεις ρύπανσης, κατά τις οποίες η συμπεριφορά των φυσικών ή νομικών προσώπων θεωρείται απαράδεκτη και πρέπει να τιμωρείται με ποινικές κυρώσεις. Τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που τηρούν τους κανόνες θα επωφεληθούν από αυτό το σύστημα, το οποίο θα επιτρέψει να αποδοθεί πράγματι ευθύνη στη μικρή μειονότητα η οποία αμαυρώνει σήμερα την εικόνα της ναυτιλιακής βιομηχανίας.

Τα προτεινόμενα μέτρα είναι αναγκαία για να διασφαλιστεί ότι οι κοινοτικοί κανόνες για την ασφάλεια στη θάλασσα θα είναι πλήρως αποτελεσματικοί για τους ακόλουθους λόγους:

- Κατά τη θέσπιση της απόφασης πλαίσιο 2005/667/ΔΕΥ του Συμβουλίου, τα κράτη μέλη συμφώνησαν ομόφωνα ότι η ρύπανση από τα πλοία που διαπράττεται εκ προθέσεως, από αμέλεια ή βαριά αμέλεια πρέπει να θεωρείται ποινικό αδίκημα. Μετά από την ακύρωση της εν λόγω απόφασης πλαίσιο από το ΕΔ, η Επιτροπή προτείνει να προσαρμοστεί η οδηγία χωρίς να αλλάξει η ουσία, ενσωματώνοντας στην οδηγία την προαναφερόμενη διάταξη της απόφασης πλαίσιο και καθιστώντας έτσι την εφαρμογή της αποτελεσματικότερη (λόγω του ρόλου που διαδραματίζει το ΕΔ στη διασφάλιση της συμμόρφωσης και της ενιαίας ερμηνείας των πράξεων που αποφασίζονται στο πλαίσιο του πρώτου πυλώνα).
- Το σύστημα των κυρώσεων, όπως προβλέπεται στην οδηγία 2005/35/ΕΚ, εφαρμόζει μόνον εν μέρει τη διεθνή σύμβαση για την πρόληψη της ρύπανσης από τα πλοία (MARPOL). Για να διασφαλιστεί ότι οι κυρώσεις θα είναι «αρκούντως αυστηρές ώστε να αποθαρρύνουν» τους δυνάμει ρυπαίνοντες, όπως προβλέπεται στο άρθρο 4 παράγραφος 4 της MARPOL, πρέπει να ενισχυθεί το αποτρεπτικό αποτέλεσμα του συστήματος των κυρώσεων, εκπέμποντας ένα ισχυρό μήνυμα, με μεγαλύτερο αποτρεπτικό αποτέλεσμα στους δυνητικούς παραβάτες¹. Εξάλλου, η συνεργασία όσον αφορά την ποινική έρευνα και δίωξη καθώς και η δικαστική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών μπορεί να είναι ουσιαστική και ισχυρότερη από ό,τι η διοικητική δράση.
- Ορισμένα κράτη μέλη, και ειδικότερα τα παράκτια κράτη, ενίσχυσαν πρόσφατα το οικείο σύστημα ποινικών κυρώσεων. Η επαγρύπνησή τους στον τομέα της πρόληψης και ο αυστηρός χαρακτήρας των κυρώσεων που επεβλήθησαν από ποινικά δικαστήρια, σε συνδυασμό με τη δημοσιότητα που δόθηκε σ' αυτές τις περιπτώσεις συνέβαλαν στη σημαντική μείωση του αριθμού των παράνομων απορρίψεων. Για να μη μπορούν οι παραβάτες να αποφεύγουν τη δίωξη εντός της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, έχει πολύ μεγάλη σημασία να υιοθετηθεί η ίδια προσέγγιση από όλα τα κράτη μέλη, είτε πρόκειται για κράτος σημαίας, κράτος του λιμένα και/ή παράκτιο κράτος.

Γενικό πλαίσιο

Η περιβαλλοντική εγκληματικότητα αποτελεί μια τις σοβαρότερες πηγές ανησυχίας για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε της 15^{ης} και 16^{ης} Οκτωβρίου 1999 ζήτησε να καταβληθούν προσπάθειες για να υιοθετηθούν κοινοί ορισμοί των αξιοποιώνων πράξεων και ποινών, που θα αφορούν ένα περιορισμένο αριθμό ειδικά σημαντικών τομέων, όπως η περιβαλλοντική εγκληματικότητα. Μετά από το ναυάγιο του δεξαμενόπλοιου Prestige, το Νοέμβριο του 2002, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης,

¹ Βλ. επίσης σημείο 2.2 της αιτιολογικής έκθεσης της αρχικής πρότασης της Επιτροπής του Μαρτίου 2003: COM(2003) 92 τελικό.

της 12^{ης} και 13^{ης} Δεκεμβρίου 2002 δήλωσε ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι αποφασισμένη να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για να εμποδίσει παρόμοιες καταστροφές στο μέλλον. Το Συμβούλιο ιδίως εξέφρασε την ικανοποίησή του για την πρόθεση της Επιτροπής να εξετάσει την αναγκαιότητα λήψης ειδικών νέων μέτρων, ιδίως μέτρων που αφορούν την ευθύνη και τις αντίστοιχες ποινές. Κατά τη συνεδρίασή του της 19^{ης} Δεκεμβρίου 2002, το Συμβούλιο ΔΕΥ προέβη σε δήλωση βάσει της οποίας δεσμεύεται να εξετάσει όλα τα συμπληρωματικά μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος από τη ρύπανση, ιδίως της θάλασσας, μέσω του ποινικού δικαίου.

Ισχύουσες διατάξεις στον τομέα της πρότασης

Η πρόταση αναπτύσσει την οδηγία 2005/35/EK και διατηρεί την ουσία του περιεχομένου της ακυρωθείσας απόφασης πλαίσιο 2005/667/ΔΕΥ.

Συνάφεια με άλλες πολιτικές και στόχους της Ένωσης

Η προτεινόμενη οδηγία σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις αρχές που αναγνωρίζονται από το Χάρτη των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συγκεκριμένα, η πρόταση καταρτίστηκε σύμφωνα με τις αρχές περί δικαίου που καθορίζονται στο κεφάλαιο VI του Χάρτη και επιδιώκει να προωθήσει την ενσωμάτωση στις κοινοτικές πολιτικές υψηλού βαθμού περιβαλλοντικής προστασίας σύμφωνα με την αρχή της αειφόρου ανάπτυξης, όπως ορίζεται στο άρθρο 37 του Χάρτη.

2. ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΤΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΩΝ ΚΑΙ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Διαβούλευση των ενδιαφερομένων μερών

Η διαβούλευση των ενδιαφερομένων μερών δεν θεωρήθηκε αναγκαία σε αυτή την περίπτωση, δεδομένου ότι η παρούσα πρόταση αναπαράγει επακριβώς τις διατάξεις της ακυρωθείσας απόφασης πλαίσιο που είχε εγκριθεί ομόφωνα από το Συμβούλιο. Επιπλέον, από την εποχή της ακύρωσης της απόφασης πλαίσιο 2005/667/ΔΕΥ από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο στις 23 Οκτωβρίου 2005, υπάρχει ένα νομικό κενό όσον αφορά την εναρμονισμένη προσέγγιση των κυρώσεων που προορίζονται για την καταπολέμηση της θαλάσσιας ρύπανσης, το οποίο πρέπει να συμπληρωθεί το ταχύτερο δυνατό.

Συλλογή και χρήση εμπειρογνωμοσύνης

Δεν υπήρξε αναγκαία η προσφυγή σε εξωτερική εμπειρογνωμοσύνη.

Εκτίμηση των επιπτώσεων

Δεν θεωρήθηκε αναγκαία η εκτίμηση των επιπτώσεων, δεδομένου ότι η παρούσα πρόταση μεταφέρει απλώς στο κοινοτικό δίκαιο διατάξεις που έχουν ήδη εγκριθεί ομόφωνα από το Συμβούλιο στην ακυρωθείσα απόφαση πλαίσιο 2005/667/ΔΕΥ.

3. ΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Σύνοψη της προτεινόμενης δράσης

Η προτεινόμενη οδηγία ορίζει ως ποινικό αδίκημα την παράβαση που καθορίστηκε ήδη στο άρθρο 4 της οδηγίας 2005/35/ΕΚ.

Η υποκίνηση ή η συνδρομή και η συνεργία σε τέτοιες πράξεις θα πρέπει επίσης να θεωρείται ποινικό αδίκημα.

Το ποινικό αδίκημα πρέπει να επισύρει αποτελεσματικές, σύμφωνες προς την αρχή της αναλογικότητας και αποτρεπτικές κυρώσεις, οι οποίες πρέπει να έχουν ποινικό χαρακτήρα για τα φυσικά πρόσωπα. Αποτελεσματικές, σύμφωνες προς την αρχή της αναλογικότητας και αποτρεπτικές κυρώσεις πρέπει να επιβάλλονται και στα νομικά πρόσωπα αν θεωρούνται υπεύθυνα στο πλαίσιο της παρούσας οδηγίας.

Νομική βάση

Οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας αφορούν τις θαλάσσιες μεταφορές. Συνεπώς, η επιλεγείσα νομική βάση είναι το άρθρο 80 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ.

Αρχή της επικουρικότητας

Η αρχή της επικουρικότητας εφαρμόζεται στο βαθμό που η πρόταση δεν εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Κοινότητας.

Οι στόχοι της πρότασης δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη για τους ακόλουθους λόγους:

Η θαλάσσια ρύπανση προκαλεί γενικά ζημιές διασυνοριακού χαρακτήρα. Ως εκ τούτου, έχει βασική σημασία τα κράτη μέλη να αντιλαμβάνονται με τον ίδιο τρόπο τις παραβάσεις θαλάσσιας ρύπανσης που αποτελούν ποινικό αδίκημα και που θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με ποινικές κυρώσεις, τουλάχιστον για τα ποινικά αδικήματα που διαπράττονται από φυσικά πρόσωπα. Οι αποκλίνουσες εθνικές προσεγγίσεις όσον αφορά αυτό το θέμα παρακωλύουν την αποτελεσματική δικαστική συνεργασία και επιτρέπουν στους παραβάτες να αποφεύγουν τη δίωξη.

Δεδομένου ότι η θαλάσσια ρύπανση έχει συχνά διασυνοριακές επιπτώσεις και ότι οι δράστες διασχίζουν τα σύνορα, η δράση των κρατών μελών από μόνη της δεν θα μπορούσε να επιλύσει αυτό το πρόβλημα.

Η κοινοτική δράση θα επιτύχει καλύτερα τους στόχους της πρότασης για τους ακόλουθους λόγους:

Πρέπει να καθιερωθεί, σε κοινοτικό επίπεδο, ένα ελάχιστο πρότυπο για τα συστατικά στοιχεία των ποινικών αδικημάτων καθώς και η απαίτηση να επιβάλλονται ποινικές κυρώσεις στα φυσικά πρόσωπα. Έτσι, θα διασφαλιστεί ότι οι παραβάσεις που αφορούν τη ρύπανση που προκαλείται από τα πλοία θα αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο σε όλα τα κράτη μέλη και ότι οι δράστες δεν θα μπορούν να διαφεύγουν της δίωξης εντός της επικράτειας της ΕΕ.

Η προτεινόμενη οδηγία καθορίζει μόνον ένα ελάχιστο επίπεδο εναρμόνισης όσον αφορά τις πράξεις που θα πρέπει τουλάχιστον να θεωρούνται ποινικό αδίκημα και ορίζει μόνον γενικά

ότι θα πρέπει να εφαρμόζονται στα φυσικά πρόσωπα ποινικές κυρώσεις. Η προτεινόμενη οδηγία αφήνει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να επιλέξουν κατά πόσο θα πρέπει να εφαρμόζονται ποινικές κυρώσεις και στα νομικά πρόσωπα.

Ως εκ τούτου, η πρόταση συμμορφώνεται με την αρχή της επικουρικότητας.

Αρχή της αναλογικότητας

Η πρόταση συμμορφώνεται με την αρχή της αναλογικότητας για τους ακόλουθους λόγους:

Η δράση που επιλέγεται είναι οδηγία, η οποία επιτρέπει στα κράτη μέλη υψηλό βαθμό ευελιξίας κατά την εφαρμογή, ιδίως για να καθορίζουν το είδος και το επίπεδο των ποινών. Καθορίζεται μόνον ένα ελάχιστο πρότυπο. Τα κράτη μέλη είναι ελεύθερα να διατηρήσουν ή να εισαγάγουν αυστηρότερα μέτρα, για παράδειγμα, να θεσπίσουν πρόσθετα ποινικά αδικήματα ή να εισαγάγουν ποινικές κυρώσεις και για νομικά πρόσωπα. Το άρθρο 1 παράγραφος 2 της οδηγίας 2005/35/EK το προβλέπει ρητά.

Η εφαρμογή της οδηγίας δεν συνεπάγεται σημαντική οικονομική και διοικητική επιβάρυνση, δεδομένου ότι το ποινικό δίκαιο και οι δικαστικές δομές που απαιτούνται υφίστανται ήδη σε όλα τα κράτη μέλη.

Επιλογή των μέσων

Προτεινόμενο μέσο: Οδηγία.

Η προσφυγή σε άλλα μέσα δε θα ήταν κατάλληλη, για τον ακόλουθο λόγο:

Η υφιστάμενη οδηγία 2005/35/EK πρέπει να ευθυγραμμιστεί με την απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-440/05. Μία οδηγία μπορεί να τροποποιηθεί μόνο από μία άλλη οδηγία.

4. ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Η πρόταση δεν έχει επιπτώσεις στον κοινοτικό προϋπολογισμό.

5. ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Πίνακας αντιστοιχιών

Ζητείται από τα κράτη μέλη να ανακοινώσουν στην Επιτροπή το κείμενο των εθνικών τους διατάξεων με τις οποίες μεταφέρουν την οδηγία καθώς και ένα πίνακα αντιστοιχιών αυτών των διατάξεων και της παρούσας οδηγίας.

Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος

Η προτεινόμενη πράξη αφορά θέμα του ΕΟΧ και, συνεπώς, πρέπει να επεκταθεί στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο.

Λεπτομερής εξήγηση της πρότασης

1. Ποινικό αδίκημα

Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να ορίσουν ότι όλες οι απορρίψεις ρυπογόνων ουσιών από πλοία, κατά την έννοια του άρθρου 2 της οδηγίας 2005/35/ΕΚ, σε κάθε περιοχή που αναφέρεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 της οδηγίας 2005/35/ΕΚ, εάν διαπράττεται εκ προθέσεως, από αμέλεια ή από βαριά αμέλεια, πρέπει να θεωρείται ποινικό αδίκημα. Ο ορισμός του «ποινικού αδικήματος» αντιστοιχεί στο άρθρο 2 της ακυρωθείσας απόφασης πλαίσιο 2005/667/ΔΕΥ.

2. Ευθύνη των νομικών προσώπων

Όπως αναφέρεται στην ακυρωθείσα απόφαση πλαίσιο, τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίσουν ότι τα νομικά πρόσωπα μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνα για τα ποινικά αδικήματα που διαπράττονται προς όφελός τους από ορισμένα πρόσωπα που ενεργούν για λογαριασμό τους ή όταν η έλλειψη εποπτείας ή ελέγχου επέτρεψε σε αυτά τα πρόσωπα να διαπράξουν αδίκημα.

3. Κυρώσεις

Οι κυρώσεις που επιβάλλονται για αδικήματα σε σχέση με τη ρύπανση από πλοία πρέπει να είναι αποτελεσματικές, σύμφωνες προς την αρχή της αναλογικότητας και αποτρεπτικές, τόσο για τα φυσικά όσο και για τα νομικά πρόσωπα.

Εκτός από αυτή την απαίτηση, για το ποινικό αδίκημα που ορίζεται στο νέο άρθρο 4, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να προβλέψουν ότι οι κυρώσεις για τα νομικά πρόσωπα έχουν ποινικό χαρακτήρα. Για τα νομικά πρόσωπα, δεν προσδιορίζεται κατά πόσο οι κυρώσεις πρέπει να είναι ποινικού ή μη ποινικού χαρακτήρα. Κατά συνέπεια, τα κράτη μέλη που δεν αναγνωρίζουν την ποινική ευθύνη των νομικών προσώπων στο εθνικό τους δίκαιο δεν υποχρεούνται να αλλάξουν το εθνικό τους σύστημα.

4. Περίοδος εφαρμογής

Η περίοδος για την εφαρμογή από τα κράτη μέλη είναι έξι μήνες, λαμβανομένου υπόψη ότι το άρθρο 1 αναπαράγει σε μεγάλο βαθμό το περιεχόμενο των άρθρων 2, 3 και 5 της ακυρωθείσας απόφασης πλαίσιο 2005/667/ΔΕΥ. Η περίοδος για την εφαρμογή της εν λόγω απόφασης πλαίσιο έληξε στις 12 Ιανουαρίου 2007, το οποίο σημαίνει ότι τα κράτη μέλη θα έχουν ήδη επιτελέσει ένα σημαντικό μέρος του έργου που απαιτείται για την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας.

Πρόταση

ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Για την τροποποίηση της οδηγίας 2005/35/ΕΚ σχετικά με τη ρύπανση από τα πλοία και τη θέσπιση κυρώσεων για παραβάσεις

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και ιδίως το άρθρο 80 παράγραφος 2,

την πρόταση της Επιτροπής²,

τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου³,

τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής⁴,

τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών⁵,

Αποφασίζοντας σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 251 της συνθήκης,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Σκοπός της οδηγίας 2005/35/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7^{ης} Σεπτεμβρίου 2005 σχετικά με τη ρύπανση από τα πλοία και τη θέσπιση κυρώσεων για παραβάσεις⁶, καθώς και τις παρούσες τροποποιήσεις, είναι η σύγκλιση του ορισμού των αδικημάτων ρύπανσης από τα πλοία που διαπράττονται από φυσικά ή νομικά πρόσωπα, του πεδίου της ευθύνης τους και του ποινικού χαρακτήρα των κυρώσεων που μπορούν να επιβληθούν σε φυσικά πρόσωπα που διαπράττουν τέτοια ποινικά αδικήματα.

² ΕΕ C., σ.

³ ΕΕ C., σ.

⁴ ΕΕ C., σ.

⁵ ΕΕ C., σ.

⁶ ΕΕ L 255, της 30.9.2005, σ.11.

- (2) Στις 23 Οκτωβρίου 2007, το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ακύρωσε⁷ την απόφαση πλαίσιο 2005/667/ΔΕΥ της 12^{ης} Ιουλίου 2005 που αποσκοπούσε στην ενίσχυση του ποινικού πλαισίου για την καταστολή της ρύπανσης που προκαλείται από τα πλοία,⁸ η οποία είχε συμπληρώσει προηγουμένως την οδηγία 2005/35/EK με μέτρα ποινικού δικαίου. Η παρούσα τροποποίηση της οδηγίας συμπληρώνει το νομικό κενό που δημιουργήθηκε μετά από αυτήν την απόφαση του Δικαστηρίου.
- (3) Οι ποινικές κυρώσεις, οι οποίες αντικατοπτρίζουν μια κοινωνική αποδοκιμασία διαφορετικού ποιοτικά χαρακτήρα από αυτήν που εκδηλώνεται μέσω των διοικητικών κυρώσεων, ενισχύουν τη συμμόρφωση προς τη νομοθεσία καταστολής της ρύπανσης που προκαλείται από τα πλοία.
- (4) Οι κοινοί κανόνες για τις ποινικές κυρώσεις επιτρέπουν την εφαρμογή αποτελεσματικότερων μεθόδων έρευνας και βοήθειας, τόσο εντός όσο και μεταξύ των κρατών μελών.
- (5) Αποτελεσματικές, σύμφωνες προς την αρχή της αναλογικότητας και αποτρεπτικές κυρώσεις θα πρέπει να επιβάλλονται και σε νομικά πρόσωπα σε όλη την Κοινότητα, διότι συχνά τα αδικήματα ρύπανσης από τα πλοία διαπράττονται προς το συμφέρον ή το όφελος νομικών προσώπων.
- (6) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενημερώνουν την Επιτροπή για την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, ώστε να μπορεί η Επιτροπή να αξιολογήσει τα αποτελέσματά της.
- (7) Δεδομένου ότι οι στόχοι της παρούσας οδηγίας δεν μπορούν να επιτευχθούν ικανοποιητικά από τα κράτη μέλη και λόγω του διασυνοριακού χαρακτήρα των ζημιών που μπορεί να προκληθούν από τη σχετική συμπεριφορά και, συνεπώς, μπορούν να επιτευχθούν καλύτερα σε κοινοτικό επίπεδο, η Κοινότητα μπορεί να λάβει μέτρα σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας του άρθρου 5 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας του ίδιου άρθρου, η παρούσα οδηγία δεν υπερβαίνει τα αναγκαία για την επίτευξη των στόχων αυτών.
- (8) Η παρούσα οδηγία σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις αρχές που αναγνωρίζονται από το άρθρο 6 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και αντικατοπτρίζονται στο χάρτη των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- (9) Ως εκ τούτου πρέπει να τροποποιηθεί η οδηγία 2005/35/EK,

⁷ Βλ. υπόθεση: C-440/05 *Επιτροπή κατά Συμβουλίου*, δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη συλλογή της νομολογίας.

⁸ ΕΕ L 255, της 30.9.2005, σ.164.

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

Άρθρο 1

Η οδηγία 2005/35/ΕΚ τροποποιείται ως εξής:

(1) Το τίτλος αντικαθίσταται από τον ακόλουθο:

«Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη ρύπανση από τα πλοία και με την εισαγωγή κυρώσεων, συμπεριλαμβανομένων των ποινικών κυρώσεων, για αδικήματα ρύπανσης».

(2) Στα άρθρα 5 παράγραφοι 1 και 2, 6 παράγραφος 2 και 7 παράγραφος 2, ο όρος «παράβαση» αντικαθίσταται από τον όρο «ποινικό αδίκημα».

(3) Το άρθρο 4 αντικαθίσταται από το ακόλουθο:

«Ποινικά αδικήματα

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι απορρίψεις ρυπογόνων ουσιών από πλοία σε οποιαδήποτε από τις περιοχές που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 θεωρούνται ποινικά αδικήματα εάν διαπράττονται εκ προθέσεως, από αμέλεια ή βαρεία αμέλεια.
2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν ότι η υποκίνηση ή η συνδρομή και η συνέργια σε ένα ποινικό αδίκημα που αναφέρεται στην παράγραφο 1 συνιστά αξιόποινη πράξη και πρέπει να τιμωρείται βάσει του ποινικού δικαίου».

(4) Μετά από το άρθρο 5, παρεμβάλλεται το ακόλουθο άρθρο 5 α):

«Κυρώσεις έναντι φυσικών προσώπων

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν ότι τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 4 τιμωρούνται με αποτελεσματικές, σύμφωνες προς την αρχή της αναλογικότητας και αποτρεπτικές ποινικές κυρώσεις.
2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν ότι οι ποινικές κυρώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 εφαρμόζονται σε οποιονδήποτε κρίθηκε υπαίτιος ποινικού αδικήματος από ένα δικαστήριο κατά την έννοια του άρθρου 4.»

(5) Μετά από το άρθρο 5α, παρεμβάλλεται το ακόλουθο άρθρο 5β):

“Ευθύνη των νομικών προσώπων

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν ότι στα νομικά πρόσωπα μπορεί να αποδοθεί ευθύνη για τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 4, τα οποία διαπράχθηκαν προς όφελός τους για οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο που ενεργεί είτε ατομικά είτε ως μέρος ενός

οργάνου του νομικού προσώπου, το οποίο έχει διευθύνουσα θέση στο πλαίσιο του νομικού προσώπου, που βασίζεται:

- (α) σε αρμοδιότητα εκπροσώπησης του νομικού προσώπου,
 - (β) σε εξουσία να λαμβάνει αποφάσεις για λογαριασμό του νομικού προσώπου, ή
 - (γ) σε εξουσία να ασκεί έλεγχο εντός του νομικού προσώπου.
2. Εκτός από τις περιπτώσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 1, τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν ότι τα νομικά πρόσωπα μπορούν να υπέχουν ευθύνη όταν η έλλειψη εποπτείας ή ελέγχου από ένα φυσικό πρόσωπο που αναφέρεται στην παράγραφο 1 κατέστησε εφικτή τη διάπραξη του ποινικού αδικήματος που ορίζεται στο άρθρο 4 για λογαριασμό του νομικού προσώπου από ένα φυσικό πρόσωπο που τελεί υπό την εξουσία του.
3. Η ευθύνη ενός νομικού προσώπου δυνάμει των παραγράφων 1 και 2 δεν αποκλείει την ποινική δίωξη των φυσικών προσώπων τα οποία είναι αυτουργοί, ηθικοί αυτουργοί ή συνεργοί αδικήματος που αναφέρεται στο άρθρο 4.»
- (6) Μετά από το άρθρο 5β, παρεμβάλλεται το ακόλουθο άρθρο 5γ:

«Κυρώσεις έναντι νομικών προσώπων

- 1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν ότι τα νομικά πρόσωπα που υπέχουν ευθύνη σύμφωνα με το άρθρο 5β παράγραφοι 1 και 2 υπόκεινται σε αποτελεσματικές, σύμφωνες προς την αρχή της αναλογικότητας και αποτρεπτικές κυρώσεις.
 - 2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν ότι οι κυρώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 εφαρμόζονται σε οποιοδήποτε νομικό πρόσωπο που κρίθηκε υπαίτιο ποινικού αδικήματος από ένα δικαστήριο κατά την έννοια του άρθρου 4.»
- (7) Διαγράφεται το άρθρο 8.

Άρθρο 2

Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία, το αργότερο έξι μήνες μετά από την ημερομηνία της θέσης της σε ισχύ. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή το κείμενο αυτών των διατάξεων καθώς και ένα πίνακα αντιστοιχιών μεταξύ αυτών των διατάξεων και της παρούσας οδηγίας.

Όταν τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις εν λόγω διατάξεις, οι τελευταίες αυτές περιλαμβάνουν παραπομπή στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από παρόμοια παραπομπή κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Ο τρόπος της εν λόγω παραπομπής καθορίζεται από τα κράτη μέλη.

Άρθρο 3

Η παρούσα οδηγία αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα που έπεται της δημοσίευσής της στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Άρθρο 4

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Βρυξέλλες,

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
Ο Πρόεδρος

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος